



Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som har väckts med anledning av propositionen, i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Arbetsmarknadsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i budgetpropositionen och motionerna som gäller utgiftsramarna för 2017 och de preliminära utgiftsramarna för 2018 och 2019 för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Även vissa förslag på budgetens inkomstsida kommenteras i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Utskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka att riksdagen för budgetåret 2017 beslutar om utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, godkänner de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde för 2018 och 2019 samt godkänner inkomstberäkningarna i berörda delar, allt i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen. Oppositionspartiernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I proposition 2016/17:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor föreslår regeringen att riksdagen beslutar att ramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering ska vara ca 32 635 miljoner kronor 2017 och att ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ska vara ca 75 657 miljoner kronor 2017 (förslagspunkt 5).

Förslaget innebär en ökning med ca 11 338 miljoner kronor för utgiftsområde 13 och en sänkning med ca 3 320 miljoner kronor för utgiftsområde 14 i förhållande till ramen för innevarande budgetår inklusive redan beslutade¹ och föreslagna² ändringsbudgetar.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen godkänner de preliminära utgiftsomrarnas för 2018–2019 (förslagspunkt 8).

I propositionen föreslår regeringen också att riksdagen godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2017 och den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2018 och 2019 (förslagspunkterna 3 och 4).

Den högre nivån för utgiftsområde 13 beror till övervägande del på att Sverige under 2015 tog emot ett mycket högt antal asylsökande och som en konsekvens av detta kommer antalet kommunmottagna och antalet deltagare i etableringsuppdraget att öka kraftigt. Särskilt det stora antalet ensamkommande barn och unga har stor effekt på utgifterna under prognosperioden. Regeringen påpekar samtidigt att den förändrade migrationspolitiken innebär att en betydande del av utgifterna kopplade till bl.a. etablering är av tillfällig karaktär.

Den lägre nivån för utgiftsområde 14 beror bl.a. på en nedrevidering av antalet extratjänster och traineejobb. Som skäl anges att det tar tid för nya arbetsmarknadspolitiska insatser att komma igång.

Regeringen slår fast att en väl fungerande arbetsmarknad som tar tillvara människors kompetens och vilja att arbeta är grunden för Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Regeringen fortsätter arbetet för att nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Regeringen betonar att för de nyanlända måste etableringen på arbetsmarknaden bli mer effektiv.

I propositionen lyfter regeringen fram ett antal viktiga reformer och vilka effekter dessa får för anslagsnivåerna och utgiftsramarna i förhållande till 2016 års ekonomiska vårproposition (tabell 8.15 i propositionen).

Inom utgiftsområde 13 prioriteras insatser för att etableringen ska förbättras. Enligt regeringen spelar det civila samhällets organisationer här en

¹ Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utläningar (prop. 2015/16:146, bet. 2015/16:42, rskr. 2015/16:210) och Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:316).

² Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2).

viktig roll. I propositionen föreslås därför att ytterligare medel avsätts för tidiga insatser för asylsökande och nyanlända på anläggningsboenden. När det gäller ensamkommande barn och unga avser regeringen reformera ersättningssystemet bl.a. för att förbättra kommunernas planeringsförutsättningar och öka kostnadseffektiviteten. Förändringarna innebär att utgifterna tillfälligt ökar 2017 för att sedan minska fr.o.m. 2018.

Regeringen betonar att den är en feministisk regering. Jämställdhetspolitiken bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Mäns våld mot kvinnor är ett av de yttersta uttrycken för ojämställdhet. Inom ramen för en nationell strategi kommer regeringen att under perioden 2017–2020 presentera ett antal åtgärder för att stärka det våldsförebyggande arbetet. I strategin ingår bl.a. åtgärder för att pojkar och män ska involveras i det förebyggande arbetet.

Inom utgiftsområde 14 prioriteras insatser för att minska obalanserna på arbetsmarknaden och väsentligt förbättra matchningen. För att möta behoven av personal inom välfärdens verksamheter avser regeringen att förstärka reformen med extratjänster, bl.a. på så sätt att den ska omfatta arbete på 100 procent och genom att vidga målgruppen till att även omfatta nyanlända.

För personer med lägre utbildning anser regeringen att jobb med lägre kvalifikationskrav kan vara en möjlig väg in på arbetsmarknaden. Som en ny insats avser regeringen att införa moderna beredskapsjobb i staten. Vad det handlar om är att staten ska ta sitt ansvar och skapa jobb med goda arbetsvillkor som i dag inte utförs i de statliga myndigheterna.

Att förbättra etableringen av nyanlända är en viktig målsättning även inom arbetsmarknadspolitiken. Med detta syfte avser regeringen förändra nystartsjobben i flera avseenden, bl.a. genom att höja subventionsgraden för nyanlända och långtidsarbetslösa och införa krav på kollektivavtal. Dessutom föreslås det att Arbetsförmedlingen får utökade resurser för att kunna erbjuda kompetenskartläggningar till asylsökanden.

När det gäller personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga anser regeringen att utvecklingsanställningar i Samhall ger goda möjligheter att utvecklas genom arbete och komma in på arbetsmarknaden. Den tidigare satsningen på området utökas därför.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen menar regeringen att den nuvarande deltidsbegränsningen inte är ändamålsenlig. Förslaget är därför att ersättningstiden blir lika lång för alla deltidsarbetslösa, maximalt 60 veckor och oavsett deltidsarbetets omfattning.

Budgetpropositionen för 2017 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Motionerna

Oppositionspartierna (M, SD, C, L, KD) har presenterat var sin budgetmotion för 2017. I sina respektive motioner lämnar dessa partier förslag till nivåer på utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 som skiljer sig från regeringens

förslag. Oppositionspartiernas förslag, liksom förslagen till preliminära utgiftsramar för respektive utgiftsområde åren därefter, framgår av tabellerna 1–4 nedan.

Tabell 1 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 13

Tusental kronor

	Regeringen	Avvikelser från propositionens ram				
		M	SD	C	L	KD
2017	32 635 380	-89 000	-16 747 646	+146 140	+593 779	-1 301 859

Källor: prop. 2016/17:1, mot. 2016/17:3350, mot. 2016/17:2102, mot. 2016/17:3494, mot. 2016/17:3419 och mot. 2016/17:3320.

Tabell 2 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14

Tusental kronor

	Regeringen	Avvikelser från propositionens ram				
		M	SD	C	L	KD
2017	75 656 514	-3 628 582	+2 472 000	-7 262 241	-6 551 841	-6 458 587

Källor: prop. 2016/17:1, mot. 2016/17:3350, mot. 2016/17:2102, mot. 2016/17:3494, mot. 2016/17:3419 och mot. 2016/17:3320.

Tabell 3 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 13

Miljoner kronor

	Regeringen	Avvikelser från propositionens ram				
		M	SD	C	L	KD
2018	32 672	+129	-25 811	+154	+1 449	-1 504
2019	26 310	+81	-25 584	+189	+1 434	-1 281
2020	22 765	+77	-22 151	+182		-1 163

Källor: prop. 2016/17:1, mot. 2016/17:3350, mot. 2016/17:2102, mot. 2016/17:3494, mot. 2016/17:3419 och mot. 2016/17:3320.

Kommentar: Regeringens förslag till riksdagen gäller preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019. Beloppet för 2020 är en beräkning.

Tabell 4 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 14

Miljoner kronor

	Regeringen	Avvikelser från propositionens ram				
		M	SD	C	L	KD
2018	77 098	-5 059	-1 835	-7 369	-7 678	-7 260
2019	78 862	-4 912	-9 718	-9 706	-8 293	-8 094
2020	80 637	-4 939	-11 401	-10 919		-8 489

Källor: prop. 2016/17:1, mot. 2016/17:3350, mot. 2016/17:2102, mot. 2016/17:3494, mot. 2016/17:3419 och mot. 2016/17:3320.

Kommentar: Regeringens förslag till riksdagen gäller preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019. Beloppet för 2020 är en beräkning.

Nedan redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna och större skillnader i förhållande till regeringen på budgetens inkomstsida.

I ett gemensamt avsnitt i respektive partimotion framför Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna, nedan kallade allianspartierna, sin syn på bl.a. behovet av stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden. Efter ett framgångsrikt reformarbete under två mandatperioder, där en stor del av det breda utanförskapet kunde brytas, står arbetsmarknadspolitiken inför nya utmaningar. Det som nu är viktigast är att bryta utanförskapet för de som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt unga utan gymnasiekompetens och utrikes födda.

Denna utmaning har enligt allianspartierna blivit betydligt större av det omfattande flyktningmottagandet som Sverige haft under de senaste åren. Nästan hälften av de personer som är i etableringsfasen har endast grundskoleutbildning eller lägre utbildning. För denna grupp är trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden mycket höga. Möjligheter till utbildning är viktigt, men det krävs enligt allianspartierna även en arbetsmarknad som erbjuder fler arbetstillfällen också för dem med en kortare utbildning.

Prioriteringen måste i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser inom ramen för ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder. En viktig utgångspunkt för allianspartierna är att drivkrafterna för att arbeta alltid måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden.

Allianspartierna anser att regeringens politiska prioriteringar överlag är felaktiga och riskerar att försämra förutsättningarna för jobbskapande, inte minst för de arbetsgivare som vill anställa de grupper som behöver mest hjälp in på arbetsmarknaden. Lika förfelad är merparten av jobbpolitiken, de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och utbildningssatsningarna, vilka riskerar att få en begränsad effekt på de mest utsatta grupperna som står längst ifrån arbetsmarknaden och som för närvarande ökar i andel av arbetslösheten.

I partimotion 2016/17:3350 av Anna Kinberg Batra m.fl. uppmärksammar Moderaterna vad man kallar det nya utanförskapet, det som drabbar de många människor som aldrig får sitt första jobb och över huvud taget inte kommer in på arbetsmarknaden. Detta beror enligt partiet delvis på de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men det handlar också om att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Det är unga och utrikes födda som drabbas allra hårdast. Vad som krävs är fler nya vägar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

För utgiftsområde 13 föreslår Moderaterna en ram som ligger 89 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

För att öka drivkrafterna till jobb bland nyanlända vill partiet återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. På samma gång bör aktivitetskraven under etableringstiden skärpas.

För nyanlända som saknar grundläggande utbildning vill Moderaterna satsa på kombinerade utbildningar inom etableringsuppdraget där grundläggande vuxenutbildning varvas med SFI och yrkesutbildning.

Moderaterna anser vidare att etableringsuppdraget i sig är för kort, särskilt för dem med kort utbildning från hemlandet. För denna grupp föreslås därför att statens ansvar utökas genom att uppdraget förlängs till tre år.

Kvinnors arbetsrelaterade ohälsa är en jämställdhetsutmaning menar Moderaterna och vill därför ge Arbetsmiljöverket ökade resurser för att fortsätta arbetet med att förbättra kvinnors arbetsmiljö.

För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna en ram som ligger 3 629 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

För dem som har en svag förankring på arbetsmarknaden föreslås bl.a. en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. första-jobbet-anställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av.

För långtidsarbetslösa vill Moderaterna pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret.

Moderaterna är principiellt för lönestöd eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund. Men partiet vill ersätta de många olika typerna av stöd med ett enda stöd som ska bygga på nystarsjobben som alliansregeringen införde. Det nya lönestödet ska inte kräva någon arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen är arbetslös eller nyanländ.

Arbetsmarknadsutbildningen beskriver Moderaterna som ineffektiv och därför bör programmet avvecklas till förmån för en ny yrkesutbildning som kan möta delar av den arbetskraftsbrist som råder på arbetsmarknaden.

För att stärka drivkrafterna till arbete gäller sedan tidigare förslaget om ett sänkt ersättningstak i arbetslöshetsförsäkringen. Den ersättningsnivå som regeringen beslutat om riskerar enligt Moderaterna att förlänga arbetslöshetsperioderna.

På budgetens inkomstsida vill Moderaterna bl.a. införa ett nytt jobbskatteavdrag med tyngdpunkt på lägre inkomster, ett s.k. första-jobbet-avdrag. Dessutom föreslås det att efterfrågan på hushållsnära tjänster stimuleras genom att taket för RUT-avdraget tredubblas.

I partimotion 2016/17:2102 av Oscar Sjöstedt m.fl. framhåller Sverige-demokraterna ett samhällsbygge präglat av den naturliga solidaritet och tillit som följer av en stark gemenskap. En alltför omfattande invandring har enligt partiet på ett smärtsamt effektivt sätt brutit ner det kitt som tidigare hållit oss samman. Till slut har dock de övriga riksdagspartierna åtminstone delvis tvingats närma sig en mer realistisk syn på vad det svenska samhället klarar av och därmed har också asylinvandringen begränsats.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 16 748 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Sverigedemokraterna har inget förtroende för en integrationspolitik som bygger på särlösningar baserade på etnisk härkomst. Partiet talar hellre om asylinvandring och här bör det ställas tydligare krav på att förstalandsprincipen följs, liksom att gränsbevakningen skärps. Med tanke på den nuvarande situationen innebär det ett stopp för asylinvandring. I sammanhanget vill partiet permanenta systemet med uteslutande temporära uppehållstillstånd.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 2 472 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

I stället för regeringens relativa mål för arbetslösheten vill Sverigedemokraterna ha ett absolut mål i den meningen att jämviktsarbetslösheten 2020 bör ligga under 4 procent. Om detta sedan är lägst i Europa är inte det väsentliga, det viktiga är att skapa delaktighet på arbetsmarknaden och sammanhållning i landet. För att komma hit anser Sverigedemokraterna att det behövs en ordentlig omläggning, reformering och modernisering av den svenska arbetsmarknadspolitik.

I detta arbete får det som partiet uttrycker det inte finnas några heliga kor och därmed kan också Arbetsförmedlingens existensberättigande ifrågasättas, en myndighet som byggdes för en annan tid och som inte kan hantera dagens dynamiska och mångfacetterade arbetsmarknad. Partiet hänvisar bl.a. till uppgifter om att förtroendet för myndigheten är mycket lågt hos både arbetsgivare och arbetssökande. Med inspiration från utländska exempel föreslås det att Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och öppnas upp för aktörer som privata, sociala och icke-vinstdrivande företag.

Eftersom arbetslöshetsförsäkringen är helt avgörande för hur arbetsmarknaden fungerar bör den enligt Sverigedemokraterna betraktas som en del av de grundläggande socialförsäkringssystemen och därmed vara helt skattefinansierad. För att öka tryggheten i systemet föreslås att taket i ersättningen höjs kraftigt de 100 första dagarna för att sedan trappas av.

För personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga vill Sverigedemokraterna ge Samhall ett utökat uppdrag så att fler kan komma i sysselsättning.

Dessutom lanserar Sverigedemokraterna ett program för lärlingsanställningar där oprövad ungdom eller utrikes födda kan komma i fråga. Arbetsgivaren är helt befriad från arbetsgivaravgift och i anställningen ingår både utbildning i teoretiska kärnämnen och yrkespraktik.

För Centerpartiet i partimotion 2016/17:3494 av Annie Lööf m.fl. framstår det som uppenbart att Sverige behöver ett nytt ledarskap som kan stoppa samhällets ökande tudelning. Inte minst på arbetsmarknaden växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. Fler enkla jobb måste enligt Centerpartiet skapas för att de som står utanför ska kunna komma i arbete. För att detta ska ske måste ingångslönerna sänkas.

Centerpartiet uppmanar arbetsmarknadens parter att sänka trösklarna för nyanlända genom att komma överens om vad man kallar ingångsjobb, med

lägre ingångslöner under en period. Om parterna på detta sätt tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift under de två första år som en person gör entré på svensk arbetsmarknad.

För utgiftsområde 13 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger 146 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Centerpartiet påpekar att många av regeringens förslag på området ligger i linje med vad partiet tidigare föreslagit, exempelvis sänkta och schabloniserade ersättningar för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Till de förslag som ger ökade utgifter hör bl.a. att samhällsorientering för asylsökande görs obligatorisk och tidigareläggs.

När det gäller hedersrelaterade brott vill Centerpartiet att det tillsätts en kommission som kartlägger situationen och undersöker vilka insatser som verkligen fungerar.

För utgiftsområde 14 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger 7 262 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. I stället bör nystartsjobben utvecklas.

I sammanhanget föreslår partiet också att det införs ett enhetligt subventionstak för alla arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget innebär en sänkning av subventionstaket och därmed inriktas stödet mot personer som står långt från arbetsmarknaden.

Centerpartiet vill minska omfattningen av arbetsmarknadsutbildningarna eftersom det enligt partiet är frågan om relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. Förslaget är i stället att förbättra möjligheten för arbetssökande att lära på jobbet, bl.a. genom lärlingsjobb.

Dessutom vill partiet avveckla Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för att i stället återföra ansvaret för mottagandet till kommunerna.

För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer och på så sätt förbättra matchningen föreslås en s.k. jobbfixarpeng.

För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret.

För att arbetslöshetsförsäkringen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring måste den enligt Centerpartiet möjliggöra en trygg omställning samtidigt som det ska löna sig att arbeta. Därför bör taket i ersättningen sänkas och avtrappningen bör ske snabbt och likformigt.

På budgetens inkomstsida vill Centerpartiet bl.a. bygga ut RUT-avdraget för att på så sätt skapa arbetstillfällen för dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. I förslaget ingår bl.a. att tvätteritjänster omfattas av avdraget liksom att maxbeloppet höjs till 75 000 kronor per år.

I partimotion 2016/17:3419 av Jan Björklund m.fl. menar Liberalerna att dagens arbetsmarknad inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer. Fler måste få realistiska chanser till jobb och egen försörjning. Därför behöver arbetsmarknaden mer av flexibilitet, och för att skapa fler jobb måste det även öppnas upp för fler enkla jobb. Liberalerna föreslår bl.a. en ny anställningsform, startjobb, med lägre lön, låg inkomstskatt och avskaffade arbetsgivaravgifter.

För utgiftsområde 13 föreslår Liberalerna en ram som ligger 594 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Liberalerna anser att det var nödvändigt att vidta åtgärder för att minska antalet asylsökande, inte minst för att ge de som verkligen behöver skydd ett värdigt mottagande. Partiet betonar innehållet i den blocköverskridande migrationsöverenskommelsen och ställer sig kritiskt till den senare skärpningen av reglerna för asylsökande, bl.a. de begränsade möjligheterna till familjeåterförening. Att värna om att familjer återförenas, en enligt partiet mer generös och human politik, ger ökade utgifter för utgiftsområdet.

Mäns våld mot kvinnor är enligt Liberalerna det mest extrema uttrycket för kvinnors utsatthet och har sin grund i ojämställdheten. Partiet konstaterar att Regeringen gör satsningar på området, men är kritiska till att det hedersrelaterade våldet inte synliggörs i tillräcklig utsträckning. För sin del vill Liberalerna göra utökade satsningar för att bekämpa det hedersrelaterade våldet.

För utgiftsområde 14 föreslår Liberalerna en ram som ligger 6 552 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liberalerna anser att regeringens utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som, oavsett vilka fantasifulla som namn används, främst bidrar till att den öppna arbetslösheten ersätts av en dold arbetslöshet. Liberalerna vill istället effektivisera anställningsstöden, bl.a. genom att sammanföra dem till en ny anställningssubvention, Nystartsjobb plus med ett lönetak på 18 000 kronor i månaden.

Vidare föreslår Liberalerna att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form läggs ner. Partiet menar att allt fokus måste ligga på de grupper som har det särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden, t.ex. de med låg utbildning. En ny myndighet bör därför inrättas som har som huvudsakliga uppgifter att organisera de arbetsmarknadspolitiska programmen och lönestöden samt administrera de offentliga delarna av arbetslöshetsförsäkringen. Myndigheten bör även ansvara för nyanländas etablering.

Liberalerna betonar arbetslöshetsförsäkringens funktion som en omställningsförsäkring och vill stärka arbetslinjen genom att taket i ersättningen sänks. Partiet avvisar förändringarna som gäller deltidsarbetslösa.

På budgetens inkomstsida är den viktigaste prioriteringen för Liberalerna att sänka skatterna på arbete. Med sikte på att fler ska vilja jobba längre föreslås bl.a. att jobbskatteavdraget för äldre sänks till 63 år och att löneskatten slopas för äldre.

Enligt Kristdemokraterna i partimotion 2016/17:3320 av Andreas Carlson m.fl. går det inte att benämna jobb som fina eller fula, lika lite som det på dagens arbetsmarknad går att säga nej till något jobb. Fler s.k. enkla jobb behövs särskilt för att nyanlända invandrare ska få möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden och integreras i det svenska samhället. Trösklarna in på arbetsmarknaden behöver därför sänkas kraftigt.

För utgiftsområde 13 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger 1 302 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

När det gäller mottagandet av nyanlända anser partiet att de kommuner som tar emot särskilt många personer måste få bättre förutsättningar för detta. Förslaget är därför att återinföra den prestationsbaserade ersättningen till de trettio kommuner som har det största mottagandet.

För nyanlända med låg utbildning och unga med bristande utbildningsbakgrund föreslås en ny anställningsform – introduktionsanställningar. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare ingår ett avtal som innebär att 75 procent av arbetstiden är arbete, och därmed kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån. Resterande 25 procent av tiden är tänkt att vara lära-sig-jobbet-tid.

För utgiftsområde 14 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger 6 459 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitiken. För arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna framstår denna struktur inte sällan som svårgenomtränglig. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb. Arbetsmarknadspolitiken behöver enligt Kristdemokraterna en grundlig renovering och partiet föreslår bl.a. att instegsjobben, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas.

Stark kritik riktas även mot Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar, vars resultat enligt Kristdemokraterna är undermåliga och snarast verkar kontraproduktivt för möjligheten att få ett jobb. Arbetsmarknadsutbildningar bör därför avvecklas till förmån för fler platser inom yrkesvuxenutbildningen.

En typ av subventionerade anställningar som Kristdemokraterna menar fyller en viktig funktion är lönestöden för personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. Kristdemokraterna anser att regeringens höjda anslag till lönestöd för denna grupp är otillräckliga och tillför därför ytterligare medel. Partiet vill även satsa på handledarstöd hos arbetsintegrerande sociala företag (ASF).

Den höjning av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen genomfört riskerar enligt Kristdemokraterna att öka arbetslösheten. Partiet motsätter sig också förändringarna som rör deltidsarbetslösa.

På budgetens inkomstsida föreslår Kristdemokraterna bl.a. ett dubbelt jobbskatteavdrag för grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, bl.a. för nyanlända under de första fem åren i Sverige och för personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen för 2017 föreslår en ram för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering om ca 33 miljarder kronor och en ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv om ca 76 miljarder kronor.

Utskottet lämnar i det följande sin övergripande bedömning av ramnivåerna och vissa reformer för att senare, i betänkandena 2016/17:AU1 respektive 2016/17:AU2, återkomma till en mer detaljerad behandling av regeringens förslag.

Utskottet vill inledningsvis konstatera att det pågående kriget i Syrien för med sig en av de största humanitära katastroferna i modern tid. Miljoner människor är på flykt undan detta och andra krig i världen. Liksom regeringen anser utskottet att Sverige ska ha ett väl fungerande mottagande som gör det möjligt för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Under 2015 tog Sverige emot ett mycket stort antal människor som sökte asyl. Det finns all anledning att vara stolt över de insatser som gjordes av det offentliga, men även av enskilda och ideella organisationer.

Samtidigt konstaterar utskottet att regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att minska antalet asylsökande med syfte att det svenska flyktingmottagandet ska fungera väl. Ett betydligt färre antal asylsökande väntas per år 2016–2020 jämfört med 2015. Därmed är en betydande del av utgifterna kopplade till migration och etablering av tillfällig karaktär. Det är därför rimligt, anser utskottet liksom regeringen, att det mycket stora antalet asylsökande kan hanteras utan krav på kortsiktiga budgetförstärkningar.

De förändringar i bl.a. ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga som föreslås i budgetpropositionen är enligt utskottet nödvändiga för att dämpa kostnadsutvecklingen, åstadkomma rimliga planeringsförutsättningar och minska den administrativa bördan för såväl kommuner som för Migrationsverket. Utskottet noterar att utgifterna tack vare denna förändring beräknas minska kraftigt fr.o.m. 2018.

Utskottet anser att arbete är nyckeln till nyanlända invandrades etablering. Arbete ger utöver egen försörjning möjligheter att utveckla sina kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Fortfarande tar det dock alldeles för lång tid innan de nyanlända kommer i arbete och många har jobb som inte motsvarar deras kompetensnivå. Enligt utskottet finns det i dag inte många frågor som är viktigare än hur nyanländas resurser ska tas till vara och hur de ska kunna bidra till vår gemensamma framtid.

Ett sätt att åstadkomma en snabbare etablering är att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa nyanlända. Detta kan ske med subventionerade

anställningar. Bland dessa hörde nystartsjobben redan tidigare till de mest använda. Utskottet anser att regeringens förslag om en ökning av subventionen för nyanlända, samtidigt som den sänks för de som står närmare arbetsmarknaden, gör att insatsen blir mer träffsäker och kan förväntas bidra till en snabbare etablering för nyanlända. Schysta villkor är viktigt för alla arbetstagare, det gäller inte minst den som är helt ny på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför att det för nystartsjobben också införs krav på kollektivavtalsenliga villkor.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken noterar utskottet dessutom med tillfredsställelse att regeringen avser att ändra deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen. Som utskottet tidigare konstaterat medför de nu gällande reglerna en orimlig valsituation efter 75 ersättningsdagar - antingen avstå från en stor del av sin försörjning eller tacka nej till ett arbete och bli arbetslös på heltid. Med den föreslagna ändringen blir omställningstiden lika lång för alla deltidsarbetslösa och därmed harmoniseras ersättningen mellan de som arbetar lite och de som arbetar mycket (jfr bet. 2010/11:AU9, bet. 2014/15:AU7, bet. 2015/16:AU2).

När det gäller arbetet med jämställdhetsfrågor noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen inte bara gör stora utfästelser utan också visar på konkreta resultat. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ska beaktas vid utformningen av all politik. Detta märks också i arbetet med budgetpolitiken. Ett viktigt framsteg är den redovisning som görs i budgetpropositionen av de specificerade effekterna som regeringens reformer har för den ekonomiska jämställdheten, t.ex. en jämförelse mellan kvinnor och män i fråga om utökad individuell inkomst. Detta är en del av en s.k. jämställdhetsbudgetering som innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras på alla nivåer i budgetförfarandet. Utskottet ser positivt på att regeringen ytterligare höjt ambitionen och ställer utökade krav på att effekter på jämställdheten synliggörs.

Därtill vill utskottet givetvis också välkomna satsningarna inom ramen för den nationella strategin för att motverka mäns våld mot kvinnor. Utskottet noterar med gillande att det här ingår åtgärder där pojkar och män involveras i det förebyggande arbetet. Strategin ingår i sin tur i den skrivelse om jämställdhetspolitiken som regeringen avser att presentera under hösten. Utskottet har tidigare mera utförligt behandlat dessa frågor men vill återigen betona värdet av en sådan skrivelse. Den innebär ett ökat fokus på området, både i fråga om styrning och politikens innehåll – en programförklaring om man så vill för världens första feministiska regering (jfr bet. 2015/16:AU9). I detta sammanhang bör också uppmärksammas att regeringen 2018 avser att inrätta en jämställdhetsmyndighet. Detta är välkommet eftersom utskottet anser att en sådan myndighet kan bidra till att jämställdhetspolitiken genomförs på ett effektivt sätt.

Utskottet kan konstatera att Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna i sina respektive budgetmotioner för utgiftsområde 13 föreslår ramar som är ungefär i nivå med eller lägre än regeringens, medan

Sverigedemokraterna föreslår en väsentligt lägre ramnivå än regeringen. Liberalerna föreslår en högre nivå än regeringen. För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna väsentligt lägre ramnivåer än regeringen, medan Sverigedemokraterna föreslår en väsentligt högre ramnivå än regeringen.

När det gäller allianspartiernas olika förslag kan utskottet, som många gånger tidigare, konstatera att det finns en stark övertro på skattesubventioner för enskilda företag och vissa hushåll som medel för att öka sysselsättningen. Utskottet menar för sin del att det är investeringar i välfärd, utbildning och omställning som bidrar till att allt fler kan komma i arbete.

Tydliga och viktiga skillnader jämfört med regeringens politik märks också när de borgerliga partierna argumenterar för sänkta ingångslöner som ett sätt för bl.a. nyanlända invandrare med låg utbildning att lättare komma in på arbetsmarknaden. Frånsett att det är svårt att finna stöd för ett positivt samband mellan sänkta lägstalöner och en högre sysselsättningsgrad anser utskottet att det inte är möjligt att sänka lönen för en enskild grupp utan att detta får konsekvenser även för andra yrken med låg lön. En sänkning av ingångslönerna riskerar därmed att fungera som en press nedåt för de ordinarie lönenivåerna, med den totala effekten att lönespridningen ökar. Och ett samhälle med ökande klyftor resulterar i sämre förutsättningar för social rörlighet och omställning på arbetsmarknaden.

Förutom effekterna på lönespridningen totalt finns det starka argument för att nyanlända med sänkta ingångslöner, även om anställningarna är tidsbegränsade, riskerar att låsas in och inte komma vidare vare sig socialt eller ekonomiskt. Detta vill utskottet undvika. För nyanlända invandrare som står långt från arbetsmarknaden kan jobb med lägre kvalifikationskrav vara en lösning. Utskottet har tidigare betonat att alla typer av jobb behövs, men alla löner ska också gå att leva på. Utskottet ställer sig därför positivt till regeringens förslag att införa moderna beredskapsjobb med goda arbetsvillkor.

I sammanhanget bör påpekas, vilket utskottet gör med viss tillfredsställelse, att Centerpartiet och Liberalerna verkar ha släppt kravet på att i lag reglera minimilöner. Ett centralt inslag i den svenska modellen är att starka parter på arbetsmarknaden utan inblandning från staten förhandlar om löner och villkor, vilket har bidragit till få konflikter och en god reallöneutveckling, samtidigt som den internationella konkurrenskraften har upprätthållits. Utskottet står upp för den svenska modellen på arbetsmarknaden och anser att den första frågan till den arbetslösa inte ska vara hur mycket hon eller han kan sänka priset på sitt arbete, utan hur mycket hon eller han kan höja värdet av sin kunskap. Insatser för att matcha och höja arbetskraftens kompetens hör fortsatt till arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter.

Som nämnts ovan föreslår Sverigedemokraterna i sin budgetmotion för utgiftsområde 13 en väsentligt lägre ramnivå än regeringen. Utskottet kan konstatera att det i praktiken innebär att integrationspolitiken i dess nuvarande form helt slopas. För Sverigedemokraterna verkar de nyanlända invandrarna vara några som, om de är tillräckligt få, möjligen kan inordnas i en sedan

länge färdig nationell gemenskap. En sådan assimileringspolitik leder i praktiken till splittring och etniska hierarkier. Utskottet tar avstånd från den inskränkta nationalism som Sverigedemokraterna ger uttryck för och vars dröm om ett pånyttfött Sverige är ett land stängt mot omvärlden. Tankegångarna känns igen från 1900-talets början då sammanslutningar som kallade sig nationalistiska gjorde detta i opposition mot socialdemokratins och liberalismens kamp för ett demokratiskt och jämlikare samhälle. I motsats till Sverigedemokraterna vill utskottet betona en samhällsgemenskap som bygger på en politisk idé om solidaritet och rättsprinciper. Utskottet välkomnar därmed att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till den framtid som är vår gemensamma.

Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringens förslag i proposition 2016/17:1 om utgiftsramar för 2017 för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, om de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde 2018 och 2019 samt om inkomstberäkningarna i berörda delar, allt i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen, bör tillstyrkas. Oppositionspartiernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 25 oktober 2016

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Niklas Wykman (M), Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Fredrik Malm (L), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD) och Helén Pettersson i Umeå (S).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m. (M)**

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Christian Holm Barenfeld (M) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken håller vi inte med utskottet om att det mycket stora antalet asylsökande kan hanteras utan några budgetförstärkningar, och särskilt kritiska är vi till att regeringen under rådande förhållanden börjat låna till reformer. Enligt flertalet ekonomiska bedömare går svensk ekonomi in i en högkonjunktur under 2016 och resursutnyttjandet beräknas vara positivt under kommande år. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser är den bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet. Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats både 2016 och 2017 och regeringen når inte överskott under hela mandatperioden. Skälen till de ökande underskotten är dels ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning, dels att regeringen lånar för att finansiera nya utgiftsåtgärder. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin. Om regeringen fortsätter låta statens finanser gå med underskott och inte ökar sparandet under högkonjunktur finns det inga säkerhetsmarginaler när nästa kris slår till.

Moderaterna anser att en av våra främsta samhällsutmaningar är det nya utanförskap som växer sig allt starkare i Sverige. Motsvarande nästan en miljon människor befinner sig i utanförskap och bidragsberoende. Det drabbar mest utrikes födda och unga utan gymnasieutbildning, som i allt högre grad stängs ute från arbetsmarknaden och hamnar i långvarig arbetslöshet. Utvecklingen riskerar dessutom att förstärkas av det stora antalet asylsökande som sökt sig till Sverige under de senaste åren. Bara en fjärdedel av de nyanlända som kommit till Sverige har en heltidsanställning efter åtta år. Sverige har i dag 130 områden där utanförskapet är särskilt stort. Färre än hälften i arbetsför ålder arbetar i dessa områden och utvecklingen är allvarlig även när det gäller skola och trygghet. Vägen till det första jobbet blir allt längre.

Moderaterna delar i och för sig utskottets bedömning att arbete är nyckeln till nyanländas etablering. Men regeringens politik är i detta avseende tyvärr otillräcklig och riskerar till och med att förvärra situationen. Stora skattehöjningar på jobb och företagande försämrar möjligheterna till en god integration genom att de höjer trösklarna in på arbetsmarknaden. Till och med regeringens egna expertmyndigheter gör bedömningen att regeringens politik

har en obefintlig eller negativ effekt på sysselsättningen. Det är bekymmersamt att regeringen står handfallen medan utanförskapet växer.

För utgiftsområde 13 föreslår Moderaterna en utgiftsram som ligger 89 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Insatserna för att påskynda vägen in i arbets- och samhällslivet brister betydligt idag. Samverkan mellan berörda aktörer brister, språkutbildningen är inte tillräckligt tillgänglig, och alltför få av de nyanlända utan grundskoleutbildning utbildar sig. Moderaterna föreslår därför en rad reformer för att förbättra etableringsinsatserna och ställa tydligare krav på individen.

Vi välkomnar att utskottet och regeringen närmat sig Moderaterna i fråga om nödvändiga förändringar av ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga. Moderaterna beklagar emellertid att det dröjt för regeringen att göra denna förändring, vilket förkortat omställningstiden för kommunerna.

Arbetsförmedlingen har i dag genom etableringsuppdraget huvudansvaret för nyanländas etablering i Sverige. Under de två åren som etableringsuppdraget pågår ska nyanlända delta i svenskundervisning, samhällsinformation och insatser för att komma i jobb. För nyanlända som har kort utbildning från hemlandet är denna period ofta för kort. Moderaterna vill att etableringstiden förlängs från dagens två år till tre år för nyanlända i åldern 28 till 54 år med kort utbildningsbakgrund (max. grundskola i nio eller tio år). En förlängning innebär att staten tar ett större ansvar för individens insatser och försörjning, vilket underlättar för kommunerna.

Moderaterna vill även se mer av kombinerade utbildningar inom etableringsuppdraget där grundläggande vuxenutbildning varvas med SFI och yrkesutbildning och avsätter därför särskilda medel för detta.

För att öka drivkrafterna till jobb under etableringstiden vill Moderaterna återinföra jobbstimulansen i etableringsersättningen som regeringen avskaffade. Samtidigt bör aktivitetskraven skärpas under etableringstiden. Tydligare krav bör också ställas på individen när det gäller utbildning. I Sverige har vi skolplikt till och med nionde klass. Det är rimligt att detta krav även ställs på människor som kommer hit senare i livet. Möjligheten att införa en utbildningsplikt för nyanlända som inte har färdig grundskola och inte klarar sin egen försörjning bör därför utredas.

En särskild jämställdhetsutmaning är kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Fler kvinnor än män tvingas lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa, och kvinnor uppger också i högre grad än män att de lider av såväl fysiska som psykiska arbetsrelaterade besvär. Vi vill därför öronmärka medel till Arbetsmiljöverket för att fortsätta arbetet med att förbättra kvinnors arbetsmiljö.

Vi delar inte utskottets uppfattning om att en ny jämställdhetsmyndighet är svaret på Sveriges jämställdhetsutmaningar. I stället behövs en konkret politik för att bl.a. annat minska utanförskapet bland utrikes födda kvinnor och för att uppmuntra en mer jämn fördelning av det obetalda hemarbetet.

För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna en utgiftsram som ligger 3 629 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Genom reformer för att höja kraven på egna ansträngningar, öppna fler vägar in på arbetsmarknaden och göra det mer lönsamt att arbeta ser vi till att Sverige håller ihop och att det växande utanförskapet i utsatta grupper kan brytas. Många arbetsgivare känner osäkerhet inför att anställa personer utan erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden. Därför föreslår vi en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. första-jobbet-anställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av. Arbetsförmedlingen och komvux får i uppdrag att ansvara för stödstrukturer av utbildningsinnehållet. Krav på kollektivavtal ställs inte för de arbetsgivare som väljer att anställa medarbetare genom en första-jobbet-anställning.

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns i dag inte alltid tillräckliga. Moderaterna vill därför införa s.k. matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare.

Subventionerade anställningar är en viktig väg in på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund eftersom de sänker arbetsgivarens kostnader för att anställa. Dagens subventioner fungerar dock dåligt. För att fler ska kunna få ett första jobb vill vi ersätta åtta befintliga stöd med ett nytt stöd som är enklare och som bygger på nystartsjobben som alliansregeringen införde. På så sätt sänker vi anställningskostnaderna för dem som behöver det mest. Den nya vägen in på arbetsmarknaden kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i ett år eller är nyanländ.

De nuvarande arbetsmarknadsutbildningarna är dyra och ineffektiva. Moderaterna vill därför fasa ut dem och i stället införa en ny yrkesutbildning inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet med starkare koppling till arbetsmarknaden. Yrkesutbildningen ska som huvudregel vara kopplad till en anställning hos en arbetsgivare så att den som går utbildningen med stor sannolikhet har ett jobb som väntar efter utbildningens slut.

Sjukfrånvaron måste minska. För att komma till rätta med den höga sjukfrånvaro som finns i vissa sektorer och hos vissa arbetsgivare behöver tillsynen och kontrollen öka bland de arbetsgivare som inte håller nere sjuktalen. För detta ändamål avsätter vi medel till Arbetsmiljöverket för att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön.

Moderaterna föreslår även andra reformer för att det ska löna sig att ta det första jobbet. För att säkra att arbetslöshetsförsäkringen förblir en försäkring som ger tillfälliga ersättningar under perioder då människor drabbas av

arbetslöshet bör den präglas av en tydlig arbetslinje. Moderaterna föreslår därför en stramare arbetslöshetsförsäkring som upprätthåller drivkrafterna att gå från bidrag till arbete. Ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen bör under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgå till 760 kronor per dag och därefter till 680 kronor per dag.

På budgetens inkomstsida vill Moderaterna bl.a. införa ett första-jobbet-avdrag som är anpassat för att ge störst skattelättnad, i förhållande till inkomsten, för dem med låga inkomster. Första-jobbet-avdraget ger en barnfamilj där föräldrarna är bussförare, undersköterska eller butiksbiträde ca 500 kronor extra i månaden att röra sig med. För de som har en förstajobbet-anställning som kombinerar arbete med studier förstärks första-jobbet-avdraget dessutom så att de endast behöver skatta för den del av inkomsten som överstiger 12 000 kronor per månad. Moderaterna vill dessutom tredubbla taket i RUT-avdraget för att sänka trösklarna för de som behöver det allra mest och öka antalet enkla jobb samt förstärka jobbskatteavdraget för de som närmar sig pensionsåldern.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2016/17:3350 (M) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

2. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m. (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna anser att politiken lägger grunden och skapar förutsättningar, men samhället skapas i slutändan av dess invånare. I vårt Sverige råder ingen tvekan om medborgarnas samhörighet med varandra. Till skillnad från socialismens önskan om centralstyre och liberalismens fokus på individuella val präglas samhällsbygget av den naturliga solidaritet och tillit som följer av en stark gemenskap. I vårt Sverige hör medborgarskapet samman med såväl rättigheter som plikter. Varje svensk medborgare ska känna sig säker på att få hjälp i nöd, men också vara redo att själv hjälpa i kris.

För de invånare som följer regler och har rätt att vistas i landet ska vi föra en politik som bygger ett Sverige där gemenskapen, tilliten och lojaliteten präglar samhället. Vi stärker möjligheter för utbildning, företagande och arbete - utan särlösningar och specialvägar som bidrar till splittring. Vi gör vägen tydlig in i Sverige för de personer som visar en vilja att bli en del av vårt samhälle och att göra rätt för sig.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som ligger 16 748 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Sverige är i dag på många sätt ett splittrat land, där mycket fokus läggs på olika gruppindelningar snarare än en samhällsövergripande gemenskap. En alltför omfattande invandring har omintetgjort reella möjligheter för de invandrare att möta det svenska samhället. I omkring fyra decennier har de

övriga riksdagspartiernas politik präglats av en påtagligt bristande verklighetssyn när det gäller effekterna av övergången från en reglerad och behovsbaserad arbetskraftsinvandring till en i princip okontrollerad asylinvandring. Inte förrän förra årets extrema siffror för asylmottagandet tvingades de övriga partierna åtminstone delvis bemöta det faktum att det finns gränser för vad vårt samhälle mäktar med. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att asyl ska beviljas i det första säkra område en asylsökande når. Därför vill vi ställa tydligare krav på att förstalandsprincipen följs och kombinera detta med skärpt gränsbevakning, inte minst vid Öresundsbron och färjehamnar. Med tanke på den nuvarande situationen innebär det ett stopp för asylinvandring. Samtidigt vill vi permanenta systemet med uteslutande temporära uppehållstillstånd.

För att bryta upp segregationen och skapa ett integrerat, gemensamt samhälle krävs helt enkelt en invandring i tillräckligt liten skala för att låta invandrare växa in i landet. När andra partier diskuterar integrationspolitik brukar man resonera kring sårbarheter för vissa grupper baserade på etnisk härkomst. Sverigedemokraterna tror inte på den principen. Det bästa är om den som har för avsikt att vistas permanent i Sverige skaffar arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Detta underlättas genom en väl fungerande arbetsmarknad som premierar kompetens och hårt arbete. All form av diskriminering snedvrider konkurrensen och är orättvis mot dem som missgynnas.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som ligger 2 472 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Regeringen deklarerade tidigt under mandatperioden att Sverige 2020 skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet. Sedan valet i september 2014 har dock två omständigheter uppenbarats sig. Sverige har upplevt en exceptionellt hög invandring av i huvudsak låg eller okvalificerad arbetskraft. Dessutom har regeringen drivit igenom skattechöjningar på just arbete vilket får effekten att arbetslösheten snarare ökar än minskar. I stället för regeringens relativa mål för arbetslösheten vill Sverigedemokraterna ha ett absolut mål i den meningen att jämviktsarbetslösheten 2020 bör ligga under 4 procent. Om detta sedan är lägst i Europa är inte det väsentliga. Det viktiga är att skapa delaktighet på arbetsmarknaden och sammanhållning i landet.

För att komma hit anser Sverigedemokraterna att det behövs en ordentlig omläggning, reformering och modernisering av den svenska arbetsmarknadspolitiken, och i detta arbete får det inte finnas några heliga kor. Den nuvarande Arbetsförmedlingen har förvisso genomgått flera förändringar sedan den kom till, men i grunden har principerna inte ändrats. Det är i huvudsak staten som är huvudman och genomförare av arbetsmarknadspolitiken och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Systemet fungerade av allt att döma tämligen väl för den tidsperiod som det byggdes för, dvs. 50-talet. Men medan arbetsmarknaden har utvecklats till att bli betydligt mer dynamisk och mångfacetterad har politikerna inte hängt med i svängarna utan följer i stort samma gamla invanda mönster.

Resultatet är att Arbetsförmedlingen fungerar katastrofalt dåligt. 2015 uppgav endast 4 procent av de inskrivna på Arbetsförmedlingen att förmedlaren hade bidragit till att man fått ett jobb. Bland de arbetssökande är det bara 12 procent som uttalar förtroende för myndigheten. Det finns ingen anledning att försöka skönmåla utfallet. Det är uruselt. Med inspiration från utländska exempel föreslår vi Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och öppnas upp för aktörer som privata, sociala och icke-vinstdrivande företag.. På detta sätt upphandlas utbildning- och matchningsarbete av de bästa aktörerna i samhället. Dessutom bör ett ratingsystem inrättas där både den arbetslöse och det offentliga medverkar. Leverantörer med låg rating tillåts inte medverka i kommande upphandlingar. Leverantörerna får en provisionsbaserad ersättning beroende av hur väl man lyckas förmedla ett arbete. Provisionen är även beroende av om den tidigare arbetssökande lyckas behålla jobbet. Sammantaget ger detta incitament för samtliga parter att göra ett bra och i synnerhet långsiktigt jobb.

Sverigedemokraterna menar att arbetslöshetsförsäkringen är så pass central för arbetsmarknaden att den bör betraktas som en del av de generella socialförsäkringssystemen. Det innebär bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen bör vara obligatorisk och därför helt skattefinansierad. Det faktiska försäkringsskyddet bör också öka och därför bör ersättningstaket höjas 1 200 kronor per dag under de första 100 dagarna, för att därefter minska till 800 kronor per dag. Det medför en kombination av stärkt försäkringsskydd och incitament att hitta ett nytt jobb.

Vi välkomnar regeringens förslag om en ändring av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen. Vi delar här utskottets bedömning om att ersättningen på detta sätt harmoniseras mellan de som arbetar lite och de som arbetar mycket.

Med sikte på oprövad ungdom eller utrikes födda med svårvaliderad bakgrund förslår vi att en helt ny anställningsform bör införas, en lärlingsanställning. Rent juridisk bör den jämföras med nuvarande provanställning, men den ska kunna gälla i högst tre år. Det skulle innebära att ett företag som anställer en person med denna bakgrund i syfte att säkra sin långsiktiga kompetensförsörjning kan göra detta tämligen riskfritt. Visar det sig att personen i fråga är driftig och ambitiös, kommer lärlingsanställningen mynna ut i en reguljär tillsvidareanställning inom loppet av högst tre år, vilket vore en framgång för samtliga parter. Visar det sig att samarbetet inte fungerar tillfredsställande, har företagaren inte tagit på sig orimliga risker. Lärlingsystemet inriktar sig i första hand mot ungdomar som börjar på gymnasiet, men bör vara öppet för äldre som av olika skäl inte slutfört sin gymnasieutbildning. Detta kan alltså avse såväl inrikes födda som utrikes födda. Reformen finansieras helt och hållet genom att slopa Nystartsjobben, vilka dels inte i tillräckligt hög utsträckning lett till riktiga jobb, dels påvisats ha mycket stora undanträngningseffekter och dessutom rena dödviktseffekter. Att som regeringen nu föreslår Nystartsjobben ska gälla olika beroende på var

i världen man är född är för Sverigedemokraternas del fullständigt uteslutet och ytterligare ett skäl för att avskaffa reformen.

Sverigedemokraterna ger Samhall ett utökat uppdrag med ambitionen att bolaget ska sysselsätta 5 000 fler människor per år. Vi ökar också stödet till personer med funktionsnedsättning.

På budgetens inkomstsida föreslår Sverigedemokraterna att den allmänna löneavgiften avskaffas helt för företag med upp till nio anställda.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2016/17:2102 (SD) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m. (C)

Annika Qarllsson (C) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken håller jag inte med utskottet om att det mycket stora antalet asylsökande kan hanteras utan några budgetförstärkningar, och särskilt kritiska är vi till att regeringen under rådande förhållanden börjat låna till reformer. Enligt flertalet ekonomiska bedömare går svensk ekonomi in i en högkonjunktur under 2016 och resursutnyttjandet beräknas vara positivt under kommande år. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser är den bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet. Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats både 2016 och 2017 och regeringen når inte överskott under hela mandatperioden. Skälen till de ökande underskotten är dels ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning, dels att regeringen lånar för att finansiera nya utgifts-åtgärder. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin. Om regeringen fortsätter låta statens finanser gå med underskott och inte ökar sparandet under högkonjunktur finns det inga säkerhetsmarginaler när nästa kris slår till.

Enligt Centerpartiet står den svenska arbetsmarknaden just nu inför en unik utmaning. Trots ett mycket starkt konjunkturläge ökar utanförskapet. Tudelningen på arbetsmarknaden förstärks och matchningen försämrats. Om inget kraftfullt görs för att förbättra läget riskerar Sverige att få uppåt en miljon personer i utanförskap, arbetslösa personer i bidragsberoende som står allt längre från arbetsmarknaden. För att möta denna utveckling krävs ett nytt ledarskap som kan föra en ansvarsfull och jobbvänlig reformpolitik. Sverige har inte råd att tacka nej till jobb. Alla jobb behövs.

Arbetsmarknaden måste reformeras för att tillåta framväxten av fler enkla jobb, och Centerpartiet uppmanar därför arbetsmarknadens parter att komma överens om ett nytt avtal riktat direkt till nyanlända som gör det möjligt att anställa med betydligt lägre ingångslöner än i dag. Om parterna på detta sätt

tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift under de två första år som en person gör entré på svensk arbetsmarknad. Med sänkta inkomstskatter innebär en lägre bruttolön inte nödvändigtvis en lägre disponibel inkomst. Med sänkt arbetsgivaravgift blir det dessutom än mer attraktivt för arbetsgivare att anställa.

För utgiftsområde 13 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger 146 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Ett snabbt och välfungerande mottagande är av största vikt för den enskilde, för att garantera en hög sysselsättning och för att säkerställa en god kostnads-kontroll i den offentliga sektorn. Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett antal reformer som ligger i linje med vad Centerpartiet tidigare har föreslagit, t.ex. sänkta och schabloniserade ersättningar för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Mer finns dock att göra för att ytterligare öka systemets effektivitet. Till de förslag som ger ökade utgifter hör bl.a. att samhällsorientering för asylsökande görs obligatorisk och tidigareläggs.

Hur många som varje år utsätts för någon typ av hedersrelaterat brott är okänt. Centerpartiet vill att det tillsätts en kommission som kartlägger situationen och undersöker vilka insatser som verkligen fungerar.

För ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken anser Centerpartiet att det behövs en myndighet som har det sammanhållande ansvaret. Vi håller dock inte med utskottet om att det behöver inrättas en ny jämställdhetsmyndighet utan menar att ansvaret bör samlas under en befintlig myndighet.

För utgiftsområde 14 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger 7 262 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Svensk arbetsmarknadspolitik tar stora resurser i anspråk. Effektiviteten är dock sällan tillfredsställande. Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De resurser som sparas genom sådana reformer bör i stället användas för att finansiera jobbskapande reformer.

För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. I stället bör nystartsjobben, det enklaste anställningsstödet utvecklas. Detta stöd är dessutom en rättighet för långtidsarbetslösa, därför kan eventuella problem med stigmatisering till följd av snäv fokusering antas vara mindre. Vidare vill Centerpartiet införa enhetliga subventionstak, 17 000 kronor per månad, för alla arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget innebär att stödet riktas främst mot personer som står långt från arbetsmarknaden.

Centerpartiet vill minska omfattningen av arbetsmarknadsutbildningarna eftersom det är relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. Förslaget är i stället att förbättra möjligheten för arbetssökande att lära på jobbet, bl.a. genom lärlingsjobb.

Centerpartiet anser att det behövs en ny giv på arbetsmarknaden, och det är inte minst matchningen och flexibiliteten som måste förbättras. Centerpartiet vill, med inspiration från bl.a. Australien, införa en jobbfixarpeng. Det är en

peng som följer den arbetssökande till den förmedling som hen själv finner bäst lämpad för att erbjuda hjälpa att finna varaktig sysselsättning. Aktören kan vara ideell, privat eller kommunal. De fristående arbetsförmedlarnas förmåga att få arbetssökande i jobb ska utvärderas kontinuerligt och redovisas i en offentlig ranking. Detta för att synliggöra och underlätta för arbetssökande och arbetsgivare att välja och välja bort. Arbetsförmedlingen ansvarar för att certifiera de fristående arbetsförmedlarna. Lågpresterande och oseriösa aktörer bör kontinuerligt ratas under certifieringsprocessen.

För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret.

Centerpartiet anser att etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, inte har lett till de förbättringar som var syftet. Trots högre kostnader har andelen i arbete inte ökat, utan etableringen på arbetsmarknaden är på en fortsatt låg nivå. Syftet med reformen var bl.a. att åstadkomma ett starkare jobbfokus i integrationspolitiken. Det var i sig en god tanke, men följden blev att den lokala integrationspolitik som fanns före 2010 gick om intet. Arbetsförmedlingens misslyckande gör det nödvändigt att återigen ge kommunerna ansvaret för de nyanländas etablering. Det är kommunerna som står för försörjningsstöd och andra kostnader som uppstår när människor inte integreras i det svenska samhället. Detta ger kommunsektorn starka incitament att utveckla fungerande system för nyanländas etablering. Centerpartiet föreslår därför att etableringsuppdraget avvecklas och att ansvaret för mottagandet på sikt återförs till kommunerna.

Centerpartiet har föreslagit att traineejobben avskaffas och att yrkesintroduktionsanställningarna utvecklas till lärlingsjobb. Centerpartiet har i förhandlingar med Alliansen och regeringen fått igenom att yrkesintroduktionsanställningarna ska utvidgas och även göras tillgängliga för nyanlända och småföretag utan kollektivavtal. Det är en viktig reform. Men mer kan och måste göras. Det är anmärkningsvärt att regeringen visat prov på saktfärdighet i arbetet med att implementera de överenskomna förbättringarna av yrkesintroduktionsanställningarna. Inte minst kunde borde kravet på kollektivavtal ha hunnit slopas.

Centerpartiet vill se en arbetslöshetsförsäkring som möjliggör en trygg omställning samtidigt som den garanterar att det lönar sig att arbeta. Det finns också ett relativt starkt stöd i forskningen för att en kontinuerlig avtrappning av ersättningsnivån leder till lägre arbetslöshet. Givet dessa utgångspunkter är det uppenbart varför regeringens reformering av arbetslöshetsförsäkringen förtjänar kritik. Finanspolitiska rådet gör bedömningen att höjningen av ersättningsnivåerna bidragit till 27 000 fler arbetslösa. Därtill är avtrappningen av ersättningen märkligt utformad, då avtrappningen skiljer sig markant för personer som slår i taket jämfört med personer som inte slår i taket. Mot denna

bakgrund föreslår Centerpartiet att taket i ersättningen bör sänkas och avtrappningen ske snabbt och likformigt.

På budgetens inkomstsida vill Centerpartiet bl.a. bygga ut RUT-avdraget för att på så sätt skapa arbetstillfällen för de som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. I förslaget ingår bl.a. att tvätteritjänster omfattas av avdraget liksom att maxbeloppet höjs till 75 000 kronor per år.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2016/17:3494 (C) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

4. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m. (L)

Fredrik Malm (L) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken håller jag inte med utskottet om att det mycket stora antalet asylsökande kan hanteras utan några budgetförstärkningar, och särskilt kritiska är vi till att regeringen under rådande förhållanden börjat låna till reformer. Enligt flertalet ekonomiska bedömare går svensk ekonomi in i en högkonjunktur under 2016 och resursutnyttjandet beräknas vara positivt under kommande år. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser är den bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet. Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats både 2016 och 2017 och regeringen når inte överskott under hela mandatperioden. Skälen till de ökande underskotten är dels ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning, dels att regeringen lånar för att finansiera nya utgifts-åtgärder. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin. Om regeringen fortsätter låta statens finanser gå med underskott och inte ökar sparandet under högkonjunktur finns det inga säkerhetsmarginaler när nästa kris slår till.

Liberalerna anser att politiken bör ha som mål att så många arbetsföra som möjligt ska få bidra och komma i arbete. Regeringens arbetslöshetsmål styr fel, är oklart formulerat och kommer av allt att döma inte att nås. I stället för ett relativt arbetslöshetsmål föreslår vi att det inrättas ett nytt sysselsättningsmål enligt följande:

- Sysselsättningen bland hela befolkningen (15–74 år) ska 2025 ha ökat till 70 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs till 68,5 procent.
- Sysselsättningen bland unga (15–24 år) ska 2025 ha ökat till 45 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.
- Sysselsättningen bland utrikes födda ska 2025 ha ökat till 65 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.

- Sysselsättningen för äldre (65–74 år) ska 2025 ha ökat till 25 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.

Sammansättningen av de arbetslösa har förändrats de senaste åren. Det är en ny arbetslöshet som växer fram där de arbetslösa i huvudsak är människor som överhuvudtaget inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Det är uppenbart att arbetsmarknaden i dag inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer. Arbetslösheten ökar även bland personer födda utanför Europa.

Liberalerna anser att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet. Ett stort hinder är de höga ingångslönerna i Sverige som är bland de högsta i EU. Konjunkturinstitutet, EU-kommissionen, OECD, Internationella valutafonden (IMF) och Finanspolitiska rådet har alla pekat på att höga ingångslöner försvårar för människor med låg utbildning och dålig förankring på arbetsmarknaden att få jobb. För Liberalerna är det avgörande att fokusera på hur fler jobb skapas och hur fler också får en lön att leva på.

För utgiftsområde 13 föreslår Liberalerna en utgiftsram som ligger 594 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Arbetslösheten bland personer födda utanför Europa ökar. Rätt hanterat kommer många nyanlända bidra till svensk tillväxt och välfärd, men det krävs reformer. Mottagandet av nyanlända måste jämnas ut mer i landet. Många kommuner har tagit ett stort ansvar, medan andra inte har gjort tillräckligt. Det är därför positivt att kommuner nu kan åläggas att ta emot fler nyanlända. Regeringen har tidigare avskaffat den prestationsbaserade ersättningen till kommuner som tar ett stort ansvar för mottagandet, vilket Liberalerna beklagar. Vi hade gärna sett ett system med ett reformerat prestationsbaserat stöd och en höjd schablonersättning.

Under alliansregeringens tid bedrev Liberalerna ett aktivt och framgångsrikt arbete mot utanförskap i utsatta områden. I 14 av 15 av de mest utsatta stadsdelarna ökade sysselsättningen. Liberalerna vill återinföra och permanenta ett prestationsbaserat stimulansbidrag till kommuner och stadsdelar som aktivt jobbar med att förbättra situationen i dessa områden.

Liberalerna står vidare fast vid migrationsöverenskommelsen och rätten för barnfamiljer att återförenas även vid tillfälliga uppehållstillstånd och oavsett skyddsskäl. Vi röstade därför emot regeringens förslag som innebär att barnfamiljer nu splittras. Liberalerna vill värna familjeåterföreningen och våra förslag uppskattas leda till ca 5 000 fler beviljade och mottagna anhöriginvandrare 2017.

Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det handlar om att frigöra individen genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar som ligger bakom. Liberalerna ser att det behövs inrättas en ny jämställdhetsmyndighet och delar utskottets bedömning att en sådan myndighet kan bidra till att jämställdhetspolitiken genomförs på ett effektivt sätt. Vi föreslår även att ytterligare resurser tillförs för jämställdhetsåtgärder. Regeringen gör satsningar som gäller mäns våld mot kvinnor i allmänhet men vi är kritiska till

att det hedersrelaterade våldet inte synliggörs i tillräcklig utsträckning. Hedersvåldet måste bekämpas och Liberalerna anser att det krävs en ordentlig och långsiktig satsning.

För utgiftsområde 14 föreslår Liberalerna en utgiftsram som ligger 6 552 miljoner lägre än regeringens förslag.

Liberalerna erbjuder ett alternativ till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik. Regeringens utbyggnad av olika arbetsmarknadspolitiska program bidrar främst till att den öppna arbetslösheten ersätts med en dold. Liberalerna motsätter sig därför den stora utbyggnad av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som regeringen genomför. Liberalerna vill i stället effektivisera och slå samman anställningsstöden särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb och nystartsjobb till en ny anställningssubvention, Nystartsjobb plus.

Vidare anser Liberalerna att Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form måste läggas ner. I stället för att Arbetsförmedlingen fokuserar på arbetssökande som inte är i behov av myndighetens hjälp behöver allt fokus läggas på att rusta dem längst ifrån arbetsmarknaden för jobb och sysselsättning. Det behövs en ny myndighet som prioriterar de grupper som har det särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden på grund av exempelvis låg utbildning och svag förankring på arbetsmarknaden. Det handlar framför allt om nyanlända, unga och personer med funktionsnedsättning.

Liberalerna vill också öka omställningstryggheten genom en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Vi kan däremot inte acceptera regeringens höjning av ersättningsnivån. För att stärka arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen och värna dess roll som omställningsförsäkring föreslår Liberalerna att taket i ersättningen under arbetslöshetens 100 första dagar av uppgår till 760 kronor per dag. Därefter bör taket uppgå till 680 kronor per dag. Vi delar inte utskottets bedömning när det gäller förslaget att utöka möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid.

På budgetens inkomstsida vill Liberalerna öka drivkrafterna för att fler ska jobba längre och föreslår att jobbskatteavdraget för äldre ska gälla från 63 år och att löneskatten slopas för äldre. Värnskatten föreslås också avskaffas.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2016/17:3419 (L) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

5. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m. (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken håller jag inte med utskottet om att det mycket stora antalet asylsökande kan hanteras utan några budgetförstärkningar, och särskilt kritiska är vi till att regeringen under rådande förhållanden börjat låna till

reformer. Enligt flertalet ekonomiska bedömare går svensk ekonomi in i en högkonjunktur under 2016 och resursutnyttjandet beräknas vara positivt under kommande år. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser är den bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet. Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats både 2016 och 2017 och regeringen når inte överskott under hela mandatperioden. Skälen till de ökande underskotten är dels ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning, dels att regeringen lånar för att finansiera nya utgifts-åtgärder. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin. Om regeringen fortsätter låta statens finanser gå med underskott och inte ökar sparandet under högkonjunktur finns det inga säkerhetsmarginaler när nästa kris slår till.

I Kristdemokraternas Sverige får fler chansen till arbetsgemenskap, och vårt mål är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga, men för att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Vad Sverige behöver är en arbetsmarknad med mindre byråkrati, sänkta marginaleffekter, ökad matchning och fler jobb som inte kräver höga kvalifikationer. Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare.

En stor andel av de som nu och troligtvis även framöver är arbetslösa är personer med låg utbildningsnivå födda utanför Sverige och i många fall utanför Europa. Höga ingångslöner är något som många ekonomer och internationella bedömare, som Internationella valutafonden (IMF), pekar på som hinder på svensk arbetsmarknad för personer med lägre utbildning och sämre språkkunskaper. Ett sätt för regeringen att försöka hantera detta verkar ha varit olika typer av arbetsmarknadsåtgärder som syftar till att subventionera och träna upp arbetskraft till att nå en produktivitet som motsvarar kollektivavtalsnivå. Detta behöver inte vara fel, men ofta har stöden varit krångliga och omgärdade av olika restriktioner, och inte sällan har kännedomen om dem varit låg.

För nyanlända med låg utbildning och unga med bristande utbildningsbakgrund föreslår Kristdemokraterna en s.k. introduktionsanställning, en ny anställningsform som bl.a. kan fungera som en slags introduktion till arbetslivet. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare ingår ett avtal som innebär att 75 procent av arbetstiden är arbete, och därmed kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån eller högre. Resterande 25 procent av tiden är tänkt att vara ”lära sig jobbet-tid”. Eftersom personen ges samma anställningsskydd som övriga anställda finns det en tydlig drivkraft för arbetsgivaren att ge medarbetaren utbildning och träning.

Dessutom vill Kristdemokraterna införa matchningsanställningar för att förbättra möjligheten för långtidsarbetslösa att hitta en väg tillbaka till arbete. Matchningsanställningar innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag som staten har upphandlat och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är

rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret, men företaget ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare.

För utgiftsområde 13 föreslår Kristdemokraterna en utgiftsram som är 1 302 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna vill förbättra kommunernas möjligheter att ta emot nyanlända, inte minst kommuner som tar emot många flyktingar. Vi vill återinföra en prestationsbaserad ersättning till de 30 kommuner som har det högsta mottagandet. Det gör att kommuner som tar emot särskilt många får bättre förutsättningar för detta. För att finansiera detta sänker vi något den generella schablonersättningen som höjdes mycket kraftigt förra året. Regeringens förändringar av ersättningarna till kommunerna för boenden till ensamkommande flyktingbarn är i allt väsentligt riktiga, men infasningen av flyktingbarnen riskerar att på ett orimligt sätt drabba kommuner som tagit stort ansvar. Vi anslår därför 300 miljoner per år 2017 och 2018 för att mildra sådana effekter. Det är 260 miljoner mer per år än regeringens förslag.

För utgiftsområde 14 föreslår Kristdemokraterna en utgiftsram som är 6 459 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna är kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitiken. För arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna framstår denna struktur inte sällan som svårgenomtränglig. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb. Resultaten av de subventionerade anställningarna är också dåliga, vilket bidragit till att Arbetsförmedlingen administrerar arbetslöshet snarare än förmedlar jobb. Detta har dragit ned förtroendet för myndigheten. Kristdemokraterna är också starkt kritiska till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar. Resultaten är undermåliga, och för en arbetssökande som genomgått en utbildning kan det vara stigmatiserande eftersom de närmast fungerar som ett intyg på långvarig arbetslöshet. En yrkesutbildning på exempelvis yrkesvux eller yrkeshögskolan har inte samma negativa koppling eftersom den som gått en sådan yrkesutbildning inte per definition måste ha varit arbetslös när han eller hon gick den.

Mot denna bakgrund behöver arbetsmarknadspolitiken enligt Kristdemokraterna en grundlig renovering. Vi föreslår därför bl.a. att instegsjobben, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas. Även Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning bör avskaffas för att i stället ge möjlighet till fler platser inom yrkesvuxenutbildningen.

För personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga menar Kristdemokraterna att lönestöden fyller en viktig funktion. Kristdemokraterna anser att regeringens öknings av anslag till lönestöd för denna grupp är otillräckliga och tillför därför ytterligare medel.

Kristdemokraterna vill även satsa på handledarstöd hos arbetsintegrerande sociala företag (ASF).

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen tycker vi att alla som arbetar och som uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av den. Regeringen har drivit igenom en relativt kraftig höjning av ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen. Det är en ökning som tillsammans med regeringens kraftiga skattehöjningar och företagsfientliga politik riskerar att leda till kraftigt ökad arbetslöshet. Vi förordar därför en ersättningsnivå för arbetslöshetsförsäkringen där taket sätts till 760 kronor per dag under de 300 första dagarna och därefter till 680 kronor per dag. Vi delar inte utskottets bedömning när det gäller förslaget att utöka möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Genom att göra det möjligt att få deltidsersättning under en längre tid finns det en risk att den som försöker komma tillbaka till arbetsmarknaden kan känna sig tvingad att tacka nej till mer arbete än deltid för att vara säker på att klara sin försörjning med fortsatt arbetslöshetsersättning.

På budgetens inkomstsida föreslår Kristdemokraterna bl.a. ett dubbelt jobbskatteavdrag för grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, exempelvis. för nyanlända under de första fem åren i Sverige och personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2016/17:3320 (KD) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.